

Zienswijze

Karima Jaka, onderzoek Status vermist: *op zoek naar een oplossing*

Als studente aan de Hogeschool Utrecht en de Universiteit Utrecht heb ik onderzoek gedaan naar de juridische-, praktische- en financiële problemen die achterblijvers van langdurige vermisten ervaren. Ik heb tijdens mijn onderzoek vele instanties, juristen/advocaten en achterblijvers kunnen spreken die betrokken zijn bij deze kwestie. Door verschillende optieken te hebben belicht, heb ik een oordeel kunnen vellen over de problematiek die speelt bij achterblijvers van langdurige vermisten. Naast de problematiek te hebben verhelderd, hebben deze betrokkenen met mij meegedacht naar een mogelijke geschikte oplossing voor achterblijvers. In mijn gespreksnotitie zal ik eerst kort de knelpunten van achterblijvers naar voren brengen. Vervolgens zal ik een mogelijke geschikte oplossing voor de problematiek aandragen en afsluiten met mijn standpunt

In de gesprekken met achterblijvers heb ik opgemerkt dat veel achterblijvers, hoe lang de vermissing ook duurt, het emotioneel erg lastig kunnen hebben. Veel achterblijvers die ik heb gesproken geven dan ook aan, dat de stappen die zij hebben ondernomen om praktische zaken op te lossen, zoals bijvoorbeeld het bekende voorbeeld van het opzeggen van een verzekering, als lastig hebben ervaren. De vermissing is in de beginstadia veelal nog pril en instanties beschikken hier niet de nodig kennis over. Hoewel er wordt benadrukt op een protocol binnen de instanties, zal het eerste contact die achterblijvers leggen de nodige complicaties met zich meebrengen. Hierbij is een van de belangrijkste factoren dat een achterblijver sterk in zijn schoenen moet staan om de medewerker van zijn gelijk te overtuigen. Dit is afhankelijk per persoon en niet iedere achterblijver beschikt over dit vermogen. Dit kan financiële gevolgen hebben.

Vooraf achterblijvers waarvan de dierbare de kostwinner is, krijgen na de vermissing een hoop administratie die verwerkt moet worden. Dit zorgt ervoor dat achterblijvers niet de tijd krijgen om de vermissing emotioneel te kunnen verwerken. Achterblijvers geven dan ook aan dat zij pas na alle bureaucratische rompslomp pas alles hebben kunnen verwerken. Hoewel administratie een onvermijdelijke rol speelt, merken achterblijvers dat dit bij hen wel moeizamer verloopt. Het is daarom erg belangrijk dat in het voorbeeld van een gezin waar de kostwinner is weggefallen, dit zo snel mogelijk opgelost kan worden, zodat zij niet in de financiële problemen komen te zitten.

Als oplossing wordt vaak bewindvoering (afwezigheidsbewind) aangedragen. Veel achterblijvers geven aan dat zij niet van bewindvoering afwisten in de eerste stadia. Het is vooralsnog belangrijk dat zij in contact komen met Slachtofferhulp Nederland die hier hun over deze mogelijkheden informeert. Daarnaast zijn niet alle achterblijvers in staat om zelf als bewindvoerder op te treden. Er komen veel verantwoordelijkheden bij kijken en veel hebben hier ook geen kennis van. Zij zullen zich hiervoor moeten inlezen en dit kost ook de nodige tijd en moeite. Ook kan de aanvraag van bewindvoering een tijd duren duren, afhankelijk van de drukte bij de rechtbank. Dit in een tijd waar zij zo snel mogelijk administratie op orde willen brengen, om extra kosten te vermijden. Ook zijn bewindvoerders niet vaak bekend met vermissingen, gezien het aantal vermissingen per jaar. Achterblijvers geven ook aan, dat zij al het geld in zo een situatie kunnen gebruiken en het liever niet uitbesteden aan een bewindvoerderskantoor.

Achterblijvers zijn daarbij afhankelijk op familie en vrienden en niet iedere achterblijver beschikt de nodige vrienden en familie. Bewindvoering schiet op juridisch vlak daarom in sommige punten te kort, zoals persoonlijke zaken als het aanvragen van een echtscheiding of het opzeggen van een zorgverzekering (persoonsgebonden). Hiervoor zal de achterblijver een verklaring van vermoedelijk overlijden voor moeten aanvragen.

De verklaring van vermoedelijk overlijden is weliswaar een juridische mogelijkheid, echter denken achterblijvers van langdurige vermisten hier anders over. Achterblijvers zien het veelal als moeilijk, om een verklaring in te dienen waarbij zij hun dierbare dood laten verklaren. Zo zijn sommige achterblijvers hier niet emotioneel klaar voor en kunnen zij door de problematiek zich gedwongen voelen om het alsnog te doen. Relevant is dat tevens vijf jaar over de vermissing heen moet gaan en de nodige tijd en kosten die moeten worden gemaakt. Niet iedere achterblijver beschikt zoals eerder aangehaald over dit vermogen.

Achterblijvers hebben behoefte aan een oplossing. Problemen ontstaan veelal na drie maanden. Hierbij is het belangrijk dat er zo snel mogelijk ingegrepen wordt, zodat nadelige financiële gevolgen vermeden kunnen worden. Volgens het Landelijke Bureau van Vermisten is het ook aan te raden dat er een verklaring voor vermissing komt. Het document van de politie waarin een onderzoek naar de vermiste aan de gang is, die nu hedendaags wordt uitgereikt, is niet voldoende.

Een mogelijke oplossing voor deze problematiek is dat status vermist in het Gemeentelijke Burgerregister kan worden opgenomen met behulp van de verklaring. Wanneer er een status vermist is, kunnen verzekeraars en banken het GBA van die betreffende persoon nakijken en bevestigd krijgen dat die persoon inderdaad vermist is. Deze verklaring kan worden uitgegeven door een officier van justitie, die na onderzoek, kan concluderen dat de persoon gezien zijn omstandigheden vermist is. Om te vermijden dat er fraude kan ontstaan, kan de akte automatisch na een bepaalde tijdsduur overgaan tot een verklaring van vermoedelijk overlijden. Indien de vermiste binnen dat termijn terugkeert, kunnen de kosten bij de instanties teruggevorderd worden gezien de status bij GBA veranderd in "levend." Dit is een mogelijke oplossingsconstructie. Uiteraard is het belangrijk dat hier nog verdere invulling voor nodig is, zodat fraude wordt voorkomen.

Het is van belang dat er een formele mogelijkheid komt voor vermisten, om houvast te kunnen bieden aan achterblijvers. De huidige protocollen zijn zeker een vooruitgang, echter neemt dit niet weg dat instantie hier van af kunnen wijken. Daarnaast zullen instanties uitzonderingen moeten maken die niet binnen de wettelijke kaders vallen. Tevens is dit praktischer voor instanties. Om dit te voorkomen en ook een dergelijk houvast te kunnen bieden aan achterblijvers is het daarom van belang dat er een formele verklaring komt waarmee achterblijvers van langdurige vermisten kunnen aantonen dat hun dierbare vermist is en hiermee effectief praktische, financiële en juridische problemen kunnen oplossen.